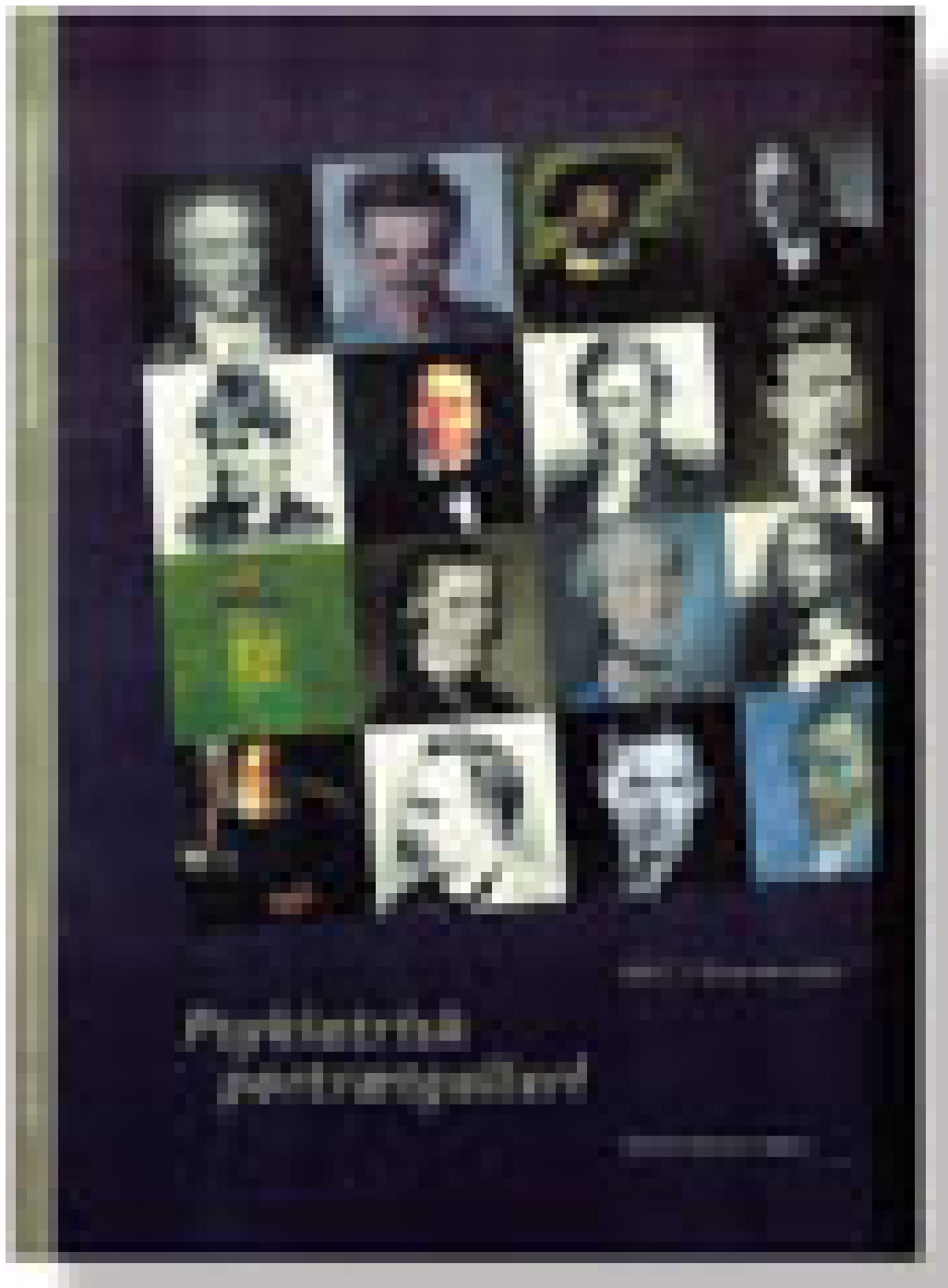

Psykiatrisk portrettgalleri

BOKOVERSIKT

Det er en gledelig utvikling i tiden at tabuer omkring psykiske lidelser er i ferd med å nedbygges. Mange fremtredende personligheter står frem og beretter om egne lidelser. Fra historien vet vi at mange av de store ånder eller mektige menn har slitt med psykiske lidelser, som kanskje indirekte har vært med på nettopp å berike deres innsats. Danske psykiatere har skrevet sentrale pato-grafiske arbeider over personer som salmedikteren NFS. Grundtvig, dikteren H.C. Andersen, Martin Luther og biskopen og statsmannen Ditlef Gothard Monrad.

Det er således i god tradisjon Mogens Møllergård, professor emeritus i psykiatri ved Københavns universitet, utgir dette portrettgalleri. Han velger å gi et relativt kort innblikk i kjente personligheters lidelser og symptomer. Han tar utgangspunkt i de store sinnslidelser, schizofreni, paranoide lidelser, organiske psykoser, stemningslidelser og personlighetsforstyrrelser. Etter korte orienteringer om disse lidelser, beregnet på en ikke-faglig leserkrets, gjennomgår han gruppene.

I den første gruppen finner vi August Strindberg, en av verdenslitteraturens fremste menn, malerne Carl Fredrik Hill og Lauritz Hartz, og ikke minst enevoldskongen Christian VII, tidligere patografert av psykiateren Viggo Christensen. Under stemningslidelser omtales N.F.S Grundtvig og komponisten Robert Schumann. Filosofen Friedrich Nietzsche og maleren Vincent van Gogh rubriseres under de organiske psykoser, Nietzsche for sin paralysis generalis. Under personlighetsforstyrrelser omtales så kong Christian II og H. C. Andersen. Avslutningsvis gjennomgås i et eget kapittel kvinnelige genier som dronning Kristina og forfatteren Amalie Skram.

Med så stort persongalleri presentert på så få sider blir det naturligvis begrenset hva Møllergård kan få frem av livshistorie og sykehistorie om den enkelte. Men det som kommer frem, er essensielt og for de fleste leserne sikkert spennende og interessant. Forfatteren har gjort et utvalg, tross alt lite, men skjønnsomt. Fra norsk side savner vi nok en del stoff om Amalie Skram, som får sin historie beskrevet alene fra sin ”dansketid”.

Møllergårds bok er beregnet på allmennheten, ikke spesielt på medisinske lesere. Den illustrerer forholdet mellom ”geni og galskap”. Geniale mennesker har ikke alltid et A4-format. Men de har i høy grad sitt preg på vår kultur. Som forfatteren sier: ”Et Europa uten en Mozart eller et Danmark uten en Grundtvig, ligger formentlig utenfor vår forestillingsevne.”

Møllergårds smakfullt utstyrte, velskrevne, korte og reflekterte bok over et lite utvalg av et meget stort persongalleri i verdenslitteraturen, vil uten tvil være av interesse for leger og andre helsearbeidere også i vårt land.

Nils Retterstøl

Aker sykehus

Publisert: 10. desember 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. september 2026.